

Ert tjänsteställe, handläggare
Regeringskansliet /
Finansdepartementet

Ert datum
2019-12-09

Er beteckning
Fi2019/04029/B

Vårt tjänsteställe, handläggare
LEDS TF Katarina Johansson,
katarina.x.johansson@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Försvarsmaktens remissvar på en ny riksbankslag (SOU 2019:46)

Sammanfattning

Försvarsmakten berör i detta remissvar utredningskommitténs förslag i kapitel 34 och 35. Myndigheten har inga synpunkter på kommitténs övriga förslag.

Försvarsmakten

- tillstyrker utredningskommitténs förslag i kapitel 34 om att Riksbanken får ett utökat ansvar inom kontanthantering.
- avstyrker utredningskommitténs förslag i kapitel 35 om en ny bestämmelse i form av 15 kap. 2 a § och en ändring av 15 kap. 6 § i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) då myndigheten anser att uppgifterna redan omfattas av försvarssekretess.
- avstyrker utredningskommitténs förslag i kapitel 35 om krigsplacering av personal vid Riksbanken genom bestämmelsen i 5 kap. 11 § ny riksbankslag. Försvarsmakten bedömer att det inte krävs lagstöd för att krigsplacera tjänstepliktig personal.
- tillstyrker förslaget om att Riksbanken får ett utökat och tydligt ansvar för samhällets krisberedskap och vid höjd beredskap men vill uppmärksamma regeringen på två risker med förslagen då Försvarsmakten anser att förslagen inte är tillräckligt utredda i utredningskommitténs betänkande.

Riksbankens utökade ansvar inom kontanthantering (kapitel 34)

Försvarsmakten tillstyrker utredningskommitténs förslag som innebär att Riksbankens roll och ansvar för kontanthantering förtydligas.

(VHE)

Riksbankens utökade ansvar för samhällets krisberedskap och vid höjd beredskap (kapitel 35)

Ny bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen

Försvarsmakten avstyrker utredningskommitténs förslag om en ny bestämmelse i form av 15 kap. 2 a § och en ändring av 15 kap. 6 § i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL.

Försvarsmakten ifrågasätter inte att de områden som räknas upp i den föreslagna bestämmelsen ska omfattas av sekretess. Däremot anser Försvarsmakten att i den mån uppgifterna rör Sveriges säkerhet omfattas de redan av försvarssekretess i enlighet med 15 kap. 2 § OSL. I den mån uppgifter som behöver sekretessbeläggas inte rör Sveriges säkerhet ska de heller inte regleras i 15 kap. 2 § OSL.

Försvarsmakten vill också understryka att det är problematiskt att särreglera vilka områden som ska omfattas av försvarssekretessen eftersom denna då riskerar att urholkas. Det finns även risk för att samtliga potentiella uppgifter som kan behöva omfattas av sekretess inte räknas upp i särregleringen och då kan tvivel uppstå om försvarssekretessen kan och ska tillämpas som en form av generalklausul.

Försvarsmakten noterar vidare att det i förslaget till ny riksbankslag saknas en bestämmelse om tystnadsplikt, i likhet med den som finns i 7 § lag (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen, för de juridiska personer och näringsidkare som räknas upp i 5 kap. 3-4 §§ ny riksbankslag. Dessa juridiska personer och näringsidkare omfattas inte av OSL och sekretessbelagda uppgifter kommer att komma dessa aktörer tillhanda (se bl.a. 5 kap. 15 § ny riksbankslag). En sådan bestämmelse om tystnadsplikt bör lämpligen placeras i 5 eller 7 kapitlet i den nya riksbankslagen och måste omfatta samtliga sekretessgrunder som kan vara tillämpliga.

Krigsplacering av personal vid Riksbanken

Försvarsmakten avstyrker utredningskommitténs förslag om krigsplacering av personal vid Riksbanken i bestämmelsen 5 kap. 11 § ny riksbankslag. Detta eftersom Försvarsmakten bedömer att det inte krävs lagstöd för att krigsplacera tjänstepliktig personal. Som en grundläggande princip bör det enligt myndigheten inte lagstiftas om något som inte kräver lagstöd. Det finns enligt Försvarsmakten en risk att den föreslagna bestämmelsen om krigsplacering av personal vid Riksbanken gör att rättsläget blir oklart för alla andra myndigheter för vilka motsvarande lagstiftning saknas. Om det genom införandet av denna nya bestämmelse anses att det krävs lagstöd för att Riksbanken ska kunna krigsplacera personal kommer det kunna uppstå frågor om varför inte samma förhållande gäller för andra myndigheter.

Övriga förslag i kapitel 35

Försvarsmakten tillstyrker förslaget om att Riksbanken får ett utökat och tydligt ansvar för samhällets krisberedskap och vid höjd beredskap. Försvarsmakten är positiv till att Riksbanken föreslås ha ett planerings- och kontrollansvar för juridiska personer som är av särskild betydelse för genomförandet av elektroniska betalningar samt för kontanthantering. Förslaget innebär vidare att Riksbanken ska få meddela föreskrifter med krav på vilka åtgärder dessa aktörer ska vidta. Försvarsmakten anser att det är positivt att företag som är kritiska för betalningsmarknaden via Riksbankens föreskriftsrätt kommer att omfattas av totalförsvarsplaneringen. En fungerande betalningsmarknad är kritisk för att upprätthålla samhällets funktionalitet särskilt vid höjd beredskap.

Det finns en risk med att Riksbanken byter huvudman vid höjd beredskap

Försvarsmakten vill uppmärksamma regeringen på en risk med förslaget om att riksbankslagen vid höjd beredskap ska ersättas med föreskrifter från regeringen enligt ändringar i lag (1957:684) om betalningsväsendet under krigsförhållanden. Då Riksbanken är en myndighet under riksdagen innebär det att regeringen enbart kan styra Riksbanken via lagstiftning. I den löpande verksamheten styrs Riksbankens huvudsakligen således av riksdagen. Vi uppfattar förslaget som att Riksbanken i praktiken, vid beslut om höjd beredskap, kommer att byta huvudman och bli en myndighet under regeringen. Försvarsmakten anser att det vid beslut om höjd beredskap innebär en risk att byta huvudman. Därmed anser Försvarsmakten att det bör säkerställas att dessa föreskrifter tas fram i samband med att lagen träder i kraft och att Riksbanken får kännedom om föreskrifterna och har möjlighet att använda dem i sin totalförsvarsplanering, till exempel vid övningar. Detta för att minimera riskerna för förmågan inom den finansiella sektorn vid ett eventuellt beslut om höjd beredskap.

Det finns en risk med att Riksbanken i totalförsvarsplaneringen inte är en bevakningsansvarig myndighet

Utredningskommitténs förslag innebär att Riksbanken blir den myndighet som har det övergripande planerings- och uppföljningsansvaret för totalförsvarsplaneringen och beredskapsplaneringen och att myndigheten får föreskriftsrätt mot näringslivet inom den finansiella sektorn. Försvarsmakten vill dock uppmärksamma regeringen på att det finns en risk med förslaget att föra över beredskapsansvaret från Finansinspektionen till Riksbanken utan att också göra Riksbanken till en bevakningsansvarig myndighet i formell mening.

Enligt utredningskommitténs förslag ska Riksbankens nya utökade ansvar framgå av den nya riksbankslagen. En konsekvens av detta förslag blir att Finansinspektionen undantas från sitt ansvar i förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap inom samverkansområde ekonomisk säkerhet. Försvarsmakten noterar att förordningen enbart gäller för myndigheter under regeringen och att Riksbanken lyder under riksdagen. Försvarsmakten noterar också att utredningskommittén inte har lämnat något förslag som innebär att förordningen

ändras i det avseendet så att den kan omfatta alla statliga myndigheter och därmed möjliggöra att Riksbanken blir en bevakningsansvarig myndighet enligt förordningen.

Utredningskommittén anser att Riksbanken i beredskapshänseende bör jämföras med förvaltningsmyndigheter under regeringen vid höjd beredskap. Försvarsmakten anser att Riksbanken inom totalförsvarplaneringen ska utgöra en sådan myndighet även i fredstid för att säkerställa en sammanhängande totalförsvarsplanering. Försvarsmakten anser därmed att Riksbanken i totalförsvarsplaneringen ska bli en bevakningsansvarig myndighet och att den frivilliga samverkansform som idag finns ersätts med ett formellt krav på samverkan. Detta sker till exempel genom en ändring i förordningen (2015:1052) så att regeringen har möjlighet att peka ut Riksbanken som bevakningsansvarig myndighet även om det är en myndighet under riksdagen.

Försvarsmakten anser också att detta är viktigt mot bakgrund av att regeringen har tillsatt utredningen om ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar (dir. 2018:79). Enligt direktivet ska utredaren lämna förslag på en struktur med statliga myndigheter indelade i sektorer och sektorsansvariga myndigheter. Utredningen ska redovisas den 1 mars 2021. Försvarsmakten anser att det är angeläget att Riksbanken under tiden som återstår till dess att utredningens förslag trätt i kraft omfattas av totalförsvarsplaneringen och kan samverka med andra myndigheter inom området finansiella tjänster och beredskapen inom betalningssystemet.

I beredningen av detta remissvar har deltagit Vidar Hedtjärn Swaling LEDS TF, Tommie Näslund LEDS JUR, Hans-Erik Wahll LEDS PLANEK och Anna Karin Brorsson Kinch PROD.

Detta remissvar har beslutats av viceamiral Jonas Haggren. I den slutliga handläggningen har Vidar Hedtjärn Swaling LEDS TF, Jenny Marklund C LEDS TF Tf och som föredragande Katarina Johansson LEDS TF deltagit.

Jonas Haggren

Chef Ledningsstaben

Sändlista

Regeringskansliet (Finansdepartementet)

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Inom Försvarsmakten som orientering

LEDS STAB

LEDS JUR

LEDS PLANEK

LEDS TF

PROD